

Natuurbeschermingsnieuws

Uit de afgelopen periode is er vooral nieuws te melden uit de gemeente Haarlemmermeer. Dat komt in belangrijke mate, doordat we in Bernard Dragtsma een nieuwe lokale vertegenwoordiger voor natuurbescherming hebben gevonden. De hierna beschreven drie acties laten zien hoe belangrijk natuurbescherming ook in deze grote gemeente binnen het werkgebied van onze vogelwerkgroep is.

Zienswijzen tegen havenuitbreiding Amsterdam

In de tweede helft van de vorige eeuw breidde de Haven van Amsterdam - als een rupsje-nooit-genoeg - steeds verder uit in westelijke richting. De zwaar omstreden havenuitbreiding met de Afrikahaven uit de jaren '80/'90 van de vorige eeuw leek gelukkig lange tijd de laatste te zijn. Met de toenmalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude werd de vaste bestuurlijke afspraak gemaakt dat de Machineweg in de toekomst de uiterste westgrens van de Amsterdamse Haven zou blijven. Maar al twee decennia later bleek deze afspraak niets meer waard te zijn. In 2013 heeft Amsterdam in de Visie Noordzeekanaalgebied 2040 een nieuwe claim weten te leggen op de Houtrakpolder als een toekomstige westelijke havenuitbreiding. Opnieuw waren er vele bezwaren tegen dit voornemen. Ook de gemeente Haarlemmerliede-Spaarnwoude heeft zich er fel tegen verzet.

Sindsdien hangt de mogelijke havenuitbreiding als een zwaard van Damocles boven deze polder. Tegelijkertijd hebben er - eigenaardig genoeg - toch ook allerlei ontwikkelingen plaats gevonden die zo'n havenuitbreiding weliswaar niet onmogelijk, maar wel veel lastiger maken. Op de grens met de huidige haven heeft Afvalzorg sinds 2012 een ruim 400 meter lange en 30 meter(!) hoge afvalberg - het Groene Schip - neergelegd die momenteel wordt ingericht voor extensieve recreatie. Vorig jaar heeft Staatsbosbeheer een flink deel van de aangrenzende polder met gelden van de provincie heringericht als een uniek brak natuurgebied (zie Fitis nr. 4-2020). Toch wil Amsterdam haar claim op de polder niet opgeven, zoals blijkt uit de ontwerp omgevingsvisie, die de gemeente begin dit jaar publiceerde.

Wij dachten, dat kunnen we niet zonder protest laten passeren! Samen met vier andere natuurorganisaties, waaronder ook de Vogelwerkgroep Amsterdam en de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, hebben we een zienswijze ingediend tegen deze onzalige ruimteclaim. Protest vinden wij alleen al nodig, omdat de noodzaak van deze havenuitbreiding nooit is aangetoond. Flinke delen van de Haven van Amsterdam worden op dit moment gebruikt voor de opslag van fossiele brandstoffen. Daar moeten we, gezien het klimaatbeleid, de komende decennia juist vanaf zien te komen. Met andere woorden, er komt in de bestaande haven op termijn veel ruimte vrij voor nieuwe, meer duurzame en hoogwaardiger functies.

Tegelijkertijd is het maatschappelijke belang van landschap en natuur sinds de Visie Noordzeekanaalgebied aanzienlijk toegenomen. Voor wie het eerder nog niet duidelijk was, hebben de coronajaren 2020/21 aangetoond hoe belangrijk een groene leefomgeving dichtbij de steden is, ook als een economische factor. Natuurlijk hebben we in onze zienswijze ook concreet gewezen op de waarden van natuur en landschap die in dit geval in het geding zijn. We wezen er ook fijntjes op dat de

GEËEN HAVENUITBREIDING in het nieuw aangelegde brakke natuurgebied! Foto: Chris Brunner

polder is aangewezen als Natuur Netwerk Nederland. De realisering van een haven- en industrieterrein zou hier beleidsmatig alleen mogelijk zijn na compensatie, waarbij elders vergelijkbare natuurwaarden van minimaal dezelfde omvang en aard zouden moeten worden gerealiseerd. Gezien de unieke waarden van de ter plaatste gerealiseerde brakke natuur moet dat bij voorbaat als onhaalbaar worden beschouwd. Gelukkig staan we niet alleen in ons verzet tegen een toekomstige havenuitbreiding. Ook de gemeente Haarlemmermeer, waarin Haarlemmerliede en Spaarnwoude is opgegaan, en de dorpsraden van Spaarndam en Halfweg-Zwanenburg hebben met een zienswijze hun ernstige bezwaren kenbaar gemaakt.

Klacht jacht op Toendrarietganzen nabij Schiphol

Medio november vorig jaar observeerde een van onze leden een groep van circa 600 Toendrarietganzen op een weiland in het zuidwesten van de Haarlemmermeer. De vogels waren net enkele dagen daarvoor gearriveerd vanuit hun broedgebieden op de Siberische toendra. Het viel hem op dat er onder de vogels veel onrust heerste. Na enkele minuten werd hij opgeschrikt door twee geweerschoten van een jager. Komen die vogels na een lange, uitputtende vlucht eindelijk hier aan en wordt er meteen op ze geschoten!

Het gesprek met de jager, dat erop volgde, was het begin van een lange zoektocht naar de vraag hoe de regelgeving in elkaar zit en of deze jager zich aan de regels heeft gehouden. Oké, we wisten natuurlijk dat ganzen binnen de 10 km-zone van Schiphol ongewenst zijn. Maar Toendrarietganzen zijn toch een kwetsbare soort? Raadpleging van het Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol verschaftte enige duidelijkheid: voor winterganzen, waaronder de Toendrarietgans, geldt de maatregel 'verjaging met ondersteunend afschot'. Er moet dus eerst een poging worden gedaan - volgens nadere informatie zelfs twee pogingen met verschillende middelen - om de

ganzen anderszins te verjagen, voordat er geschoten wordt. En als er geschoten wordt, is verjaging het doel en niet het doden van de vogels.

Omdat ons niets is gebleken van enige verjaagactie voorafgaande aan het schieten, hebben we een klachtenbrief gestuurd naar de Omgevingsdienst Noord-Holland-Noord die namens de provincie toezicht moet houden op de jacht. Het duurde bijna twee maanden(!) alvorens we een antwoord kregen. Helemaal teleurstellend was, dat we alleen een kort briefje kregen met uitleg over de regels van het schieten met de conclusie dat de betreffende jager zich daaraan heeft gehouden. Op onze belangrijkste vraag - welke eisen worden gesteld aan het verjagen vóórafgaande aan het schieten - werd met geen woord ingegaan. Voor ons aanleiding om deze vraag opnieuw neer te leggen bij de omgevingsdienst. Een antwoord hebben we nog niet ontvangen. Geen vertrouwenwekkende ervaring dus met deze omgevingsdienst. We kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat deze dienst nauwelijks toezicht houdt op de jacht in het algemeen en rond Schiphol in het bijzonder. Een goed toezicht is naar onze mening alleen mogelijk als elke verjaagactie en elke afschotactie (inclusief resultaat) wordt geregistreerd door de betreffende Faunabeheereenheid. We gaan daarover nog in gesprek met de Wildbeheereenheid Haarlemmermeer.

Een windturbinepark in Haarlemmermeer Zuid?

Ook de gemeente Haarlemmermeer wil haar bijdrage leveren aan duurzame energie. Op zich een prima zaak. Alleen de gang van zaken riep in dit geval bij ons grote vraagtekens op. In alle wijsheid hadden de bestuurders in het zuiden van de Haarlemmermeerpolder een groot 'zoekgebied' aangewezen voor het realiseren van een windturbinepark met 10 à 16 turbines van rond 150 meter hoogte. Waarom juist voor dit gebied is gekozen, kon niemand ons vertellen. Laat Haarlemmermeer Zuid nu net zo ongeveer hét deel van deze polder zijn, waar het oorspronkelijke karakter van een weidse akkerbouwpolder nog enigszins ongeschonden aanwezig is. De invloed van de luchthaven Schiphol, daarmee samenhangende bedrijvigheid en verstedelijking zijn hier nog niet dominant aanwezig. Vanwege het (nu nog) weidse en relatief onbedorven karakter, maakt het gebied zelfs deel uit van het Nationale landschap het Groene Hart. Direct aan de overzijde van de Ringvaart ligt bovendien een aantal vogelrijke, in het natuurbeleid beschermde plassen als de Westeinderplassen, de Braassemermeer en de Kaagerplassen. Mede daardoor is het zoekgebied zelf ook nog relatief vogelrijk. In de winter foerageren er geregeld ook grote groepen Toendrarietganzen. De gemeente stimuleert er in het kader van haar biodiversiteitsbeleid zelfs de aanleg van vogelvoedselakkers die, zoals de naam zegt, bedoeld zijn om allerlei vogels, waaronder Patrijzen, aan te trekken.

Wij zagen daarom allerlei bezwaren tegen de komst van een grootschalig windturbinepark in dit gebied die wij in een zienswijze hebben verwoord. In het bijzonder vroegen we daarin om een onderbouwde afweging van mogelijke locaties voor eventuele windturbines. Ook na drie maanden hebben we op deze vraag nog steeds geen antwoord gekregen. Ondertussen bleek er wel van meer kanten oppositie te komen tegen dit windturbinepark en de ontbrekende participatie bij de keuze van de zoekgebieden. De gemeente koos daarop voor een nieuwe strategie: alle inwoners en belanghebbenden werden uitgenodigd om via een online peiling hun mening te geven. Wij wachtten de uitkomsten daarvan met belangstelling af.

■ *Chris Brunner en Bernard Dragtsma*